

ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

ЩОМІСЯЧНИЙ
ПОЛІТИЧНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЖУРНАЛ

РІК ВИДАННЯ 10-й

№ 11-12

ЛИСТОПАД—ГРУДЕНЬ

ВИДАВНИЦТВО „ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ“
ПРИ ДЕРЖПЛАНІ УСРР
Харків—1933

Бібліографічний опис
цього видання вміщено в
„Літописі Укр. Друку“,
„Картковому репертуарі та
інших покажчиках Україн-
ської Книжкової Палати

Здано до виробництва 7/XII 1933 р. Підписано друкувати 10/I 1934 р. Формат $\frac{1}{16}$ рояльн.
В 1 папер. аркуші 64.500 літер.

Укрголовліт № 5060

Зам. № 379С—1800

НКЛП—УСРР ▼ УПТ ▼ Газ.-журн. ф-ка ім. В. Блакитного.

На порозі XVII з'їзду ВКП(б) і XII з'їзду КП(б)У

Шлях, пройдений нашою партією від XVI до XVII з'їзду ВКП(б) і від XI до XII з'їзду КП(б)У,—це шлях революційної творчості та героїчної боротьби на всіх фронтах соціалістичного будівництва. Під проводом партії, що розбила відцент контрреволюційний троцькізм, правих опортуністів на чолі з т.т. Бухаріним, Риковим і Томським, право-лівацький блок Сирцова—Ломінадзе, опортуністів і дворушників типу Слєпкова—Рютіна, Есмонта—Сапронова, під геніальним керівництвом любимого вождя світового пролетаріату, керівника Комінтерну та ВКП(б), тов. Сталіна,—СРСР приходить до XII з'їзду КП(б)У і XVII з'їзду ВКП(б) з величезними перемогами, як на міжнародному фронті, так і на всіх фронтах соціалістичного будівництва. Генеральна лінія нашої партії, партії Леніна й Сталіна, заснована на вченні Маркса, Енгельса, Леніна й Сталіна, привела нас до величезних всесвітньо-історичного значення досягнень, які наочно показують трудящим усього світу переваги соціалістичної системи перед системою капіталізму.

Період, що відділяє нас від останніх з'їздів ВКП(б) і КП(б)У це знаменний період—роки першої п'ятирічки, роки ентузіазму й пафосу соціалістичного будівництва.

Здійснення генеральної лінії партії по всіх галузях соціалістичного будівництва забезпечило переможне виконання першої п'ятирічки за чотири роки. Індустріалізація СРСР перетворила нашу країну з країни аграрної, техно-економічно відсталої на країну передову, країну великої індустрії. Колективізація сільського господарства розв'язала одну з найскладніших задач Жовтневої революції, перетворивши нашу країну з країни дрібного, розрізненого селянського господарства на країну соціалістичного і найбільшого в світі рільництва. До XVII партз'їзду СРСР приходить з зміцнілими економічними й політичними позиціями пролетарської диктатури, з незмірно вирослою провідною роллю робітничого класу. Найбільш небезпечний ворог пролетарської революції—куркульство—розгромлений. Радянська влада дістала собі велику опору на селі—колгоспне селянство, в лави якого ввійшли основні маси селянства.

Проблема «хто кого» розв'язана на користь соціалізму як у місті, так і на селі цілком і безповоротно. Пролетаріат країни Рад практично довів правильність вчення Леніна й Сталіна про можливість збудування соціалізму в одній, окремо взятій, країні. За роки першої п'ятирічки завершено збудування фундаменту соціалістичної економіки. Партія, стоячи на чолі пролетаріату й колгоспного селянства, приходить до XVII з'їзду ВКП(б) на шляхах боротьби за збудування уже самої будівлі соціалізму, на шляхах більшовицької боротьби за успішну реалізацію другої п'ятирічки — п'ятирічки, що розв'яже історичну задачу остаточної ліквідації капіталістичних елементів і класів взагалі, п'ятирічки, що має перетворити усю трудящу людність країни на свідомих і активних будівників безкласового соціалістичного суспільства.

Напередодні XVII з'їзду ВКП(б) мільйонні маси робітників і колгоспників демонструють перед цілим світом свою самовідданість, активність і ініціативу, що набрали такого блискучого розвитку, завдяки твердому проводу партії, на чолі з тов. Сталіним, і уряду країни Рад.

СРСР приходить до XVII з'їзду ВКП(б) з сильно зміцнілими позиціями пролетарської диктатури в національних республіках та областях, раніш економічно й культурно відсталих. Правильне проведення ленінської національної політики забезпечило цей успіх. СРСР—пролетарська держава—реалізував основні вказівки Маркса, Енгельса, Леніна і Сталіна про раціональне розміщення продукційних сил у соціалістичному господарстві. За останні роки здійснено величезне зрушення промисловості на схід СРСР—до активного життя покликані нові райони: Західний Сибір, Караганда, Середня Азія, Урал. Тільки радянська влада могла утворити другу вугільно-металургійну базу разом з потужним розвитком першої вугільно-металургійної бази (Україна). Тільки радянська влада, тільки така єдино революційна партія робітничого класу, як ВКП(б), могла утворити нові пролетарські бази в відсталих колись районах, давши більшовицькі темпи загальноекономічному розвитку цих районів, розгорнувши індустріалізацію і соціалістичну реконструкцію сільського господарства цих районів.

Країна Рад приходить до XVII партз'їзду, демонструючи ті величезні успіхи, що їх досягнуто в справі піднесення культурного рівня широченних трудящих мас. Успіхи на культурному фронті продвинули країну далеко вперед у знищенні різності, що дісталася нам як тяжка спадщина від до-революційної доби, різності в культурному рівні між містом та селом і в культурному рівні різних національностей. Перед цілим світом ми демонструємо наші грандіозні успіхи—ліквідацію неписьменності десятків мільйонів робітників і селян, широченню мережу шкільних і позашкільних закладів, величезний розвиток всієї системи в царині мистецтв, широченню мережу газет, журналів, величезні тиражі книг. СРСР є зараз найпередовіша в світі своєї культурою країна—країна соціалістичної культури, країна, де культура окремих національностей має блискучий розвиток, національний формою і соціалістичний змістом.

Тріумф більшовицьких перемог є й тріумф тов. Сталіна, бо тов. Сталін є організатор цих перемог, сталевий керівник організації боротьби за ці перемоги, найбільш великий теоретик нашого часу.

**
*

СРСР приходить до XVII партз'їзду, як країна, що вже спроможна власними силами закінчити на основах передової сучасної техніки технічну реорганізацію свого народного господарства — промисловості, сільського господарства, транспорту. Грандіозну програму будівництва здійснено протягом першої п'ятирічки і в 1933 році, першому році другої п'ятирічки. Ця величезна будівнича робота успішно розв'язала справу ліквідації технічно-економічної відсталості СРСР. В результаті СРСР став країною важкої індустрії, бо питома вага засобів виробництва вже в 1933 р. досягла 52,5% усієї продукції ценової промисловості, а в 1933 р. ця питома вага піднялася ще більше. По структурі свого народного господарства СРСР—передова індустріальна країна, бо питома вага продукції промисловості (при одночасному швидкому зростанні сільського господарства) в загальній сумі гуртової продукції планованої промисловості й сільського господарства досягла в 1932 р. 70%.

Перша п'ятирічка всіяла нашу країну велетнями-заводами, найбільшими в світі електростанціями, десятками нових домен, мартенів, вальцівних верстатів. Вона дала гігантський поштовх до розвитку продукційних сил країни.

По основних видах виробництва—паливу, металу, машинобудівництву, енергетиці—цих найважливіших важілях економіки ми досягли незмірних успіхів. Ми відійшли далеко вперед не тільки від рівня нашої відсталості в минулому, але значно випередили в ряді виробництв і передові з технічно-економічної сторони капіталістичні країни.

В галузі енергетики — у видобутку нафти та вугілля, у продукуванні електроенергії СРСР стояв раніш на дуже низькому рівні. Тепер СРСР в цій галузі завойював собі одне з перших місць в Європі і в цілому світі.

За революційних часів 1913 р. видобуток вугілля по всіх вугільних басейнах становив 29,04 млн. тонн. З 1922-23 р. ми не тільки наздогнали довоєнний рівень, а й стали посуватися скорою ходою вперед. В 1932 р. видобуток кам'яного вугілля по всьому Союзу зріс до 64,37 млн. тонн, цебто збільшився майже вдвоє проти 1913 р. Разом з тим, п'ятирічка набагато збільшила питому вагу східних центрів вуглевидобування (Уралу, Східного Сибіру і, особливо, Кузбасу). Перший рік другої п'ятирічки підняв криву видобутку на ще більшу височінь. Донбас—основний вугільний центр Союзу, подолавши в значній мірі ряд негативних особливостей, що були в його роботі в місяці першого півріччя, дав в 1933 р. уже 50 млн. тонн проти 44,7 млн. тонн в 1932 р. Вугільна промисловість приходить до XII з'їзду КП(б)У і XVII з'їзду ВКП(б) як потужна механізована індустрія, що дала зразки найпередовішої техніки. За роки, що минули від XVI з'їзду ВКП(б), створено нові вугільні бази на окраїнах Союзу—Караганду, Ткварчели (Закавказзя), Боровичі (Ленінградська область), Печору (крайня північ), Далеко-східний центр—Райхичинські вуглі і інші.

Не менш великі успіхи маємо і в галузі нафтодобування. На основі корінної технічної реконструкції нафтової промисловості нафтову п'ятирічку виконано за 2½ роки. На кінець 1932 р. видобуток нафти й газу по всьому Союзу дорівнював 22,2 млн. тонн проти 21,7 млн. тонн за планом. Перша п'ятирічка внесла величезні зрушення в справу реконструкції нафтопереробки, цілком засвоївши новітні американські нафтоперегінні установи (трубчасті батареї, крекінг-установи). 1933 р. дав перемоги на фронті нафтодобування (ввід в експлуатацію найпотужніших фонтанів—Локбатана, Кала і інші).

Електрифікація країни в своєму розвитку набрала велетенського розмаху. Волховська гідроелектростанція, Дніпрогес і десятки інших величезних електростанцій (Каширська, Зуївська, Штерівська і т. д.)—такі підсумки більшовицької боротьби за здійснення заповіту Леніна в цій надзвичайно важливій для соціалістичного будівництва галузі.

Потужність електростанцій Союзу зросла проти 1913 року в 4,5 рази. В 1913 році вона дорівнювала 1.098 тис. квт, а на кінець 1932 р.—4.567 тис. квт. Тільки за 4 роки п'ятирічки маємо зріст в 2,4 рази проти 1928 р. Продукція електроенергії на кінець 1932 р. зросла більш, ніж в 6,5 разів проти дореволюційного часу (1913 р. 1.945 млн. квтг 1932 р.—13.100 млн. квтг). В 1933 р. продукція електроенергії тільки за 9 місяців піднялася проти відповідного періоду 1932 р. на 22,3%. На основі зростання потужності електробази, що надто роздвинулась за роки між XVI і XVII партз'їздами, величезні успіхи досягнуто в справі електрифікації промисловості, що обумовило наші успіхи в справі механізації ряду найбільш трудомісних виробництв (вугілля, металургія, транспорт), конвеєризації ряду виробництв (в машинобудівництві) і забезпечили успіхи в галузі електрохімії, електрометалургії.

Успіхи в справі утворення енергетичної бази, досягнені в першій п'ятирічці і в 1933 р., забезпечують утворення новітньої енергетичної бази для завершення технічної реконструкції всіх галузей народного господарства у другій п'ятирічці. СРСР приходить до XVII партз'їзду з неменшими, ніж в енергетиці, успіхами і в виробництві металу і в усіх галузях машинобудів-

ництва. На початку першої п'ятирічки ми ще відставали в металургії від рівня довоєнного часу, а зараз наша металургія стала вже на другому місці в світі і на першому в Європі. Цей успіх маємо в результаті широкої реконструкції існуючих металургійних заводів і величезного розмаху будівництва нових металургійних заводів.

Витоплення чавуну на кінець 1932 р. зросло порівняно з 1928 р. майже вдвоє (від 3.283 тис. тонн в 1928 р. до 6.206 тис. тонн в 1932р.). Продукція сталі відповідно зросла від 4.176 тис. тонн до 5.885 тис. тонн. Питома вага СРСР у світовому витопленні чавуну й сталі зросла: по чавуну від 3,84% в 1928 р. до 15,9% в 1932 р., а по сталі—від 3,85 до 11,8%. В капіталістичних країнах витоплення чавуну за цей період зменшилося на 61%, сталі—на 59%, тоді як по СРСР воно зросло на 82% по чавуну і на 37% по сталі.

В 1933 р. металургія Союзу дала країні вже більш, ніж 7.500 тис. тонн чавуну. Металургія приходить до XVII з'їзду партії з новоутвореною досконалою техніко-виробничою базою, утворивши масове виробництво якісних сталей, заново утворивши електро-металургію, утворивши виробництво ферро-стопів та надтвердих стопів—основою, на якій стало можливим розвивати автотракторну промисловість, авіобудівництво, електромашинобудівництво і всі види оборонного виробництва.

Машинобудівництво Союзу стало нині на другому місці в світі після ПАСШ, тоді, як за часів дореволюційних воно перебувало на найвідсталішому рівні розвитку. Порівняно з 1913 р. продукція машинобудівництва зросла вдесятеро. П'ятирічку машинобудівництва виконано за три роки. Темпи зростання продукції машинобудівництва підносяться з року на рік. Уже в першому півріччі 1933 р проти першого півріччя 1932 р. продукція машинобудівництва зросла на 16%.

Машинобудівництво успішно здійснює свою провідну роль в реконструкції всього народного господарства. Сільськогосподарське машинобудівництво в своєму успішному розвитку стало одним з вирішальних факторів соціальної реконструкції сільського господарства, переводу його на соціалістичні рейки. Величезну роль в цій справі відіграло наше тракторобудівництво і виробництво складного механізованого сільсько-господарського реманенту. Виробнича потужність дійових тракторних заводів—ХТЗ, СТЗ і інших—становить 100 тис. тракторів на рік. Челябінський завод плазунів тракторів, що став в експлуатацію в 1933 р., даватиме при повному навантаженні 40 тис. тракторів на рік. Такі ж успіхи досягнуто і в виробництві комбайнів. В той час, як за дореволюційних часів комбайнів зовсім не виробляли, а в 1930 р. їх стали випускати лічені одиниці (347 штук), в 1932 р. виробництво комбайнів зросло до 10 тис. одиниць. При повному ж навантаженні і освоєнні своєї потужності дійові на цей час три заводи комбайнів можуть дати продукції на 40 тис. одиниць, що перебільшує потужність заводів ПАСШ докризового періоду. Поряд із цим, за останні два-три роки ми розгорнули масове велико-серійне виробництво реманенту для механізації трудомісних процесів в галузі обробки технічних і просапних культур, от як: бавовно-кукурудзяні сіялки, бурякокопачі, картоплесажалки, картоплекопачі і т. д.

Великих зрушень досягнуто в транспортному машинобудівництві, в тім числі в новій галузі виробництва — в автомобілебудівництві. В 1932 р. тільки на двох заводах—на заводі ім. Сталіна у Москві і ім. Молотова в Горькому—випущено 22,8 тис. машин, а в 1933 р. тільки за 9 місяців виробництво автомобілей зросло проти 1932 р. на 240%.

Велику питому вагу має тепер випуск вантажних машин, що диктується інтересами народного господарства, бо конче потрібно задовольнити ростищої потреби вантажообороту країни. При використанні всієї потужності

дійових автомобільних заводів Союзу, ми можемо випустити таку кількість вантажних машин, яку за докризового періоду (1929 р.) випускали разом усі європейські країни.

Швидкими темпами розгортається виробництво устаткування для металургійної, паливної і хімічної промисловості, для легкої і харчової промисловості і т. д.

Бурхливого розвитку набрала хімічна промисловість, що перебувала за дореволюційних часів в винятково відсталому, зовсім зародковому стані. Надто ж значні успіхи в розвитку хіміїндустрії і в галузі хімізації країни за останні роки. Порівняно з 1913 р. всі види хімічного виробництва нині розгорнулися в такій силенній мірі, що в багато разів перебільшують продукцію дореволюційного часу. Приміром виробництво сірчаної кислоти збільшилося в 5 разів, суперфосфату — в 10 разів. Побудовані за першу п'ятирічку хімічні гіганти з високою передовою технікою виробляють не тільки прості добрива, а й складні азотисті добрива. Досягнуті в розвитку радянської хімічної промисловості успіхи забезпечують задоволення потреб народного господарства в таких видах хімічної продукції, які раніш в значних розмірах доводилось імпортувати до нас з закордону.

Легка і харчова промисловість за роки п'ятирічки збільшили виробництво речей харчування і предметів широкого споживання на 87,3%. В 1932 р. продукція їх становить уже величезні розміри—16,3 млрд. крб. 1933 рік дав недосить задовільне, але певне зрушення порівняно з 1932 р. За останні роки, особливо за роки між XVI і XVII з'їздами, і в легкій і харчовій промисловості відбувалася успішна реконструкція старих підприємств, утворювалися нові підприємства, повставали цілі нові галузі промисловості. Особливий розвиток харчова й легка індустрія дістала в національних республіках, де за останні роки побудовано потужні бавовняні комбінати, м'ясокомбінати, цукроварні заводи, консервні заводи, крохмалопаточні підприємства, швейні фабрики і т. д. Отже, розвиток легкої й харчової промисловості супроводився великим зрушенням в її географічному розміщенні.

Загальний зріст народного господарства вимагав значного розвитку всіх видів **транспорту**. Почато процес технічної реконструкції транспорту. Внесено значні зміни в структуру рухомого складу: утворено спеціалізовані вагони, потужні паровози (марки «Э», «ФД», «И. С.» і інші). Залізничне господарство збагачено новими магістралями. Збільшено пропускну спроможність усіх залізниць. Ми досягли значних успіхів у підвищенні вантажної і перевізної спроможності транспорту в цілому. Першу п'ятирічку по всіх видах і по всіх показниках транспорту перевиконано. Однак, у другій п'ятирічку залізничний транспорт увійшов як вузьке місце в розвитку народного господарства. 1933 рік не дав іще потрібного зрушення, хоч, правда, у другій половині цього року робота транспорту помітно й покращала. От чому дальші роки другої п'ятирічки ставлять перед транспортом серйозні завдання—дальшу реконструкцію і цілковите його пристосування до обслуговування ростущих потреб народного господарства. За передумову для спільного виконання цього першорядного завдання стає цілковите і безвідмовне здійснення на ділі історичного рішення РНК СРСР і ЦК ВКП(б) про перебудову транспорту, більшовицька боротьба під проводом політвідділів транспорту за рішуче його оздоровлення, очищення від ледарів, рвачів, класово-чужих елементів, шкідників і т. інше.

До XVII партз'їзду СРСР приходить, як країна соціалістичного найбільшого рільництва.

Поряд з величезними перемогами, що їх одержала партія в справі індустріалізації країни, піднесенні технічно-економічного рівня країни про-

летарської диктатури, гігантських успіхів досягнуто і в справі соціалістичної реконструкції сільського господарства. З мільйонів розпорощених індивідуально-власницьких дрібних селянських господарств, на основі колективізації ми домоглися перетворення дрібного селянського виробництва на велике колгоспне виробництво, ми домоглися втягнення багатомільйонної трудящої селянської маси на соціалістичний шлях. Завдяки рішучій ленінській політиці нашої партії ми прийшли до XVII партз'їзду з блискучими підсумками колгоспного й радгоспного будівництва, з перемогою суцільної колективізації і ліквідації на її основі куркульні як класу. Завдяки рішучій боротьбі з куркулем, наступові на нього по всьому фронту і розгрому його, колгоспний лад на селі зміцнів і забезпечив абсолютну перевагу в сільському господарстві соціалістичних форм господарства.

На основі соціалістичної індустріалізації країни ми підвели під сільське господарство міцну технічну базу. Сотні тисяч тракторів, десятки тисяч комбайнів та іншого реманенту, 2,5 тис. машинотракторних станцій—такі підсумки боротьби за технічне озброєння соціалістичного сільського господарства.

Соціалістична реконструкція сільського господарства, зростання колгоспів, боротьба за їх організаційно-господарське зміцнення, зростання радгоспів та МТС, розгром куркульства і, нарешті, технічне озброєння сільського господарства, — все це вплинуло на кількісні й якісні успіхи рільництва—поширені засівні площі, підвищена врожайність, зменшені втрати при збиранні та молотбі, і т. д.

Наново створено велике соціалістичне тваринництво. Разом з тим, розгорнуто успішну роботу над забезпеченням усіх колгоспників власними коровами, над розгортанням птахівництва.

Радгоспи, як послідовно-соціалістичні підприємства, завоювали провідну роль в справі реконструкції сільського господарства на соціалістичних началах.

Невпинно зростає соціалістична армія колгоспників, які переконуються на ділі в перевагах колгоспного ладу, колгоспного виробництва перед дрібним, розрізненим дрібно-власницьким і індивідуальним господарством.

«Ми домоглися того, що мільйонні маси бідняків, що жили раніш надголодь, стали тепер в колгоспах середняками, стали людьми забезпеченими. Ми домоглися того, що підірвали розшарування селянства на бідняків і куркулів, розбили куркулів і допомогли біднякам стати хазяїнами своєї праці в колгоспах, стати середняками» (Сталін).

Партія, однак, не обмежується досягнутими тут успіхами. Директива, що її дав вождь нашої партії тов. Сталін про те, щоб зробити колгоспи більшовицькими і всіх колгоспників заможними, ця директива являє собою основну й актуальну директиву для дальшої боротьби за зміцнення соціалістичного сільського господарства. За допомоги бойових органів партії на селі — політвідділів, мобілізуючи колгоспні маси на боротьбу за дальше більшовицьке зміцнення колгоспного ладу і за піднесення рентабельності колгоспів, партія успішно бореться і на ділі буде міцно боротися за здійснення цієї бойової задачі.

Перетворення нашої країни з аграрно-відсталої на країну великого рільництва, і до того ж за порівняно короткий час, говорить про велетенську силу нашої партії, про правильність ленінської політики нашої партії, засвоєної на союзі робітничого класу з трудящим селянством, про геніальність проводу ленінського ЦК партії, на чолі з організатором і надхненником колгоспного руху тов. Сталіним.

Під прапором Леніна ми домоглися того, що повернули мільйонні селянські маси на шлях соціалізму. Ленін учив нас, що «лише в тім разі, якщо вдасться на ділі показати селянам переваги суспільної, колективної,

товариської, артільної обробки землі, лише коли вдасться допомогти селянинові, за допомогою товариського, артільного господарства, тоді тільки робітничий клас, що держить в своїх руках державну владу, дійсно доведе селянинові свою правоту, дійсно притягне на свій бік твердо й як слід селянську масу». Керуючись цим заповітом Леніна, йдучи тим шляхом, що вказав Ленін, партія забезпечила перемогу в цій великій справі.

«З перемогою колгоспів робітничий клас дістав безпосередню підтримку від селянських резервів в справі будівництва соціалізму. Ці селянські резерви вступили в армію будівництва соціалізму і під більшовицьким проводом партії будують соціалізм спільно з робітничим класом. Ідея союзу робітничого класу з селянством тепер вилилася в союз робітників і селян колгоспників, що будують соціалізм» (Молотов).

XVII з'їзд ми зустрічаємо новою грандіозною перемогою—достроковим виконанням річного плану хлібопоставок по всіх республіках, краях і областях Союзу Рад. Ця перемога є живий свідок зміцнення колгоспного ладу, правильності генеральної лінії партії та методів партійного проводу, геніальності мудрого проводу тов. Сталіна, це перемога сталінської стратегії й тактики.

Партія приходить до XVII з'їзду з історичним потвердженням правильності вчення основоположників наукового соціалізму Маркса й Енгельса, розвинутого Леніним і Сталіним, про шляхи соціалістичної перебудови сільського господарства. Буржуазні ідеологи «доводили», що реставрація капіталізму в СРСР є неминуча на основі росту капіталістичних елементів, що їх виділяє дрібне індивідуальне господарство. Ці буржуазні ідеологи пробували були закріпити на Україні це дрібне розпорошене селянське господарство, пробували закріпити владу куркульства. Ці спроби розбито і розгромлено куркульство та його ідеологів—Кондратьєвих, Вольфів і інш. Праві опортуністи тягли село на шлях капіталістичного розвитку. Спроба їх не вдалася, правий ухил розгромлено,—партія рушила село соціалістичним шляхом. Троцькісти заперечували можливість соціалістичного перетворення дрібноселянського села, вони штовхали пролетаріат на розрив його союзу з трудовим селянством. Партія Леніна й Сталіна розгромила контрреволюційний троцькізм. **Перемога соціалізму на селі забезпечена цілком.**

**
*

До XVII з'їзду партії СРСР приходить з значними досягненнями трудящих в сфері праці й побуту.

В країнах капіталу лютує криза, день-у-день все збільшуючи кількість безробітних, число яких досягло на цей час десятків мільйонів чоловіка, в СРСР безробіття ліквідовано зовсім і разом з тим з року на рік значно зростає соціалістична армія праці. За перше п'ятиріччя загальна чисельність робітників і службовців в цілому Союзі зросла вдвоє (1928 р.—11.599 тис. чол., 1932 р.—22.804 т. чол.) і, зокрема, в стільки ж разів по Україні (1928 р.—2.020 т. чол., 1932 р.—4.399 т. чол.). Такий нечуваний темп зростання чисельності робітничого класу і трудящих, невідомий ні одній буржуазній країні навіть в період росту капіталізму, являє собою яскравий приклад грандіозності й величності соціалістичного будівництва, величезних переваг соціалістичної системи.

Жовтнева революція, розкріпачивши жінку, залучила мільйони жінок у виробництво. Тільки за роки першої п'ятирічки приріст числа жінок на фабриках, заводах і т. д. становить понад 3,5 млн. душ.

Поряд з ліквідацією безробіття, ростом робітничого класу, ми маємо величезне піднесення матеріально-побутового рівня трудящих СРСР. Фонд зарплати за роки першого п'ятиріччя зріс вчетверо (1928 р.—8.158 млн. крб., 1932 р.—32.667 млн. крб.) як по всьому Союзу, так зокрема і по

Україні (1928 р.—1.522 млн. крб., 1932 р.—6.021 млн. крб.). Пересічно-річна зарплата промислового робітника зросла за перше півріччя вдвоє. В 1933 р. відбувалось даліше зростання зарплати, даліше збільшення фондів зарплати, даліше зростання фондів соціального страхування і т. д. Цей зріст зарплати надто буде показовий, якщо зіставити його з тією злидненою зарплатою, з тими жахливими умовами убогства та голоду, в які поставлено робітників в капіталістичних країнах. Бюджет робітників і службовців в СРСР крім того зростає, як загальне явище, також і від збільшення числа працюючих членів сім'ї. До цього слід іще додати безперервний зріст обслуговування робітників та службовців соціальним страхуванням.

Чималих зрушень досягнуто в галузі громадського харчування. Продукція системи громадського харчування порівняно з першим роком п'ятирічки зросла по Союзу в цілому майже в п'ятнадцять разів (від 2.200 тис. страв в 1928 р. до 29.000 тис. страв в 1932 р.). Контингент робітників і трудящих, охоплений громадським харчуванням, протягом п'ятирічки збільшився в 30 разів. Зростає й кількість фабрик-кухонь: за роки п'ятирічки на самій тільки Україні збудовано 17 фабрик-кухонь великої потужності, в тім числі 10 в Донбасі.

Десятки нових міст в нових промислових районах, сотні поновлених, перепланованих міст, десятки збудованих і реконструйованих водогонів, каналізацій, трамваїв, автобусів, санітарно-гігієнічних споруд, десятки тисяч га зелених насаджень, мільйони квадратних метрів житлової площі—такі підсумки житлово-комунального будівництва за останні роки.

Капіталовкладення усуспільненого сектора в житлове будівництво по Союзу становлять за п'ятирічку більше 4 млрд. крб., в комунальне господарство—1.848 млн. крб. Партія вправі пишатися такими величезними досягненнями. По усуспільненому сектору за роки першої п'ятирічки об'єм виконаного житлобудівництва дорівнює понад 27 млн. кв. метр. (з них значна частина по Україні, в основному в Донбасі). Основні фонди комунальних підприємств Союзу досягли на початок другої п'ятирічки величезного розміру—3,2 млрд. крб. проти 2 млрд. крб. на початку першої п'ятирічки.

На базі величезних успіхів соціалістичного будівництва, радикального поліпшення умов праці і поліпшення матеріального добробуту робітничого класу СРСР досягнуто значного збільшення приросту людності, набагато зменшилась смертність людності, здовжилося життя трудящих. Чи може капіталістичний світ демонструвати свої успіхи в цій галузі? Ні, не може. В цьому світі морального розкладу, гниття культури, розгрому навіть кращих культурних цінностей (досягнень передової науки й техніки), шаленого зростання пауперизації, проституції, самогубств, фашистських насильств, релігійного садизму і інш.—зростання смертності людності, сильне зменшення народжень, різке зменшення протяжності життя, зростання житлової тісноти у трудящих, занепад рівня комунального впорядкування і т. д. Тільки такі «успіхи» може зараз демонструвати система капіталізму.

Грандіозні успіхи СРСР і на культурному фронті. Ліквідація в основному неписьменності, надзвичайний зріст контингентів у школах та ВИШ'ах, зріст мережі учбових закладів, загальне навчання—такі підсумки більшовицької боротьби за культуру й освіту. Вже на кінець 1932 р. неписьменність серед міської людності ліквідовано на 97%, а сільської на 88%. Ця перемога—найкращий пам'ятник В. І. Леніну, що ввесь час прагнув витягти робітничо-селянські маси з тієї одвічної темряви та нещастя, в яких їх свідомо й міцно держала царська влада, капіталісти й поміщики.

Порівняно з 1914 р. кількість учнів у початкових та середніх школах зросла по Союзу більш ніж утричі, а по ВИШ'ах, ВТИШ'ах і академіях більш ніж у чотири рази. Протягом першої п'ятирічки число учнів по

ВИШ'ах і ВТИШ'ах доведено до 1,5 млн. чол., тоді як за царату по них вчилося лише якихось декілька десятків тисяч чоловіка. Зростання преси, книжкової продукції, бібліотек, кіно і т. д.—доповнює собою здобутки культурної революції.

Царська Росія пригнічувала десятки національностей, придушуючи їхній господарський і культурний ріст, штучно утворюючи їх відсталість. Великий Радянський Союз, союз рівноправних братерських соціалістичних радянських республік, областей забезпечив більшовицькі темпи зростання господарського і культурного національних республік і областей. Величезною мірою розвинулась національна преса. Газети в СРСР видаються 88 мовами. Книжкова продукція в СРСР виходила в 1932 р. 90 мовами (в 1927 р.—65 мовами). Вищі учбові заклади утворено по всіх автономних областях, напр., у Комі, Удмуртській, Марійській, Мордовській, Черкеській. В національних автономних республіках і областях є більш, як 50 ВИШ'ів, декілька сот технікумів.

Вельми зросла мережа лікувально-профілактичних установ, а в зв'язку з цим і медично-курортне обслуговування трудящих. Курорти, що колись обслуговували буржуазію, стали тепер кузнями здоров'я робітників і колгоспників. Через санаторії та будинки відпочинку пропускається щороку декілька мільйонів трудящих, в першу чергу робітників та колгоспників-ударників.

**

Зріст могутності Союзу Рад, його економічний розвиток в наслідок успіхів соціалістичної індустрії і колективізації піднесли на недосяжну височину авторитет СРСР на міжнароднім фронті, значно зміцнили наше міжнародне становище. Наша країна висунулась на одне з перших своїм значенням місць у міжнародній політиці. Ці успіхи примусили найбільшу капіталістичну країну світу, яка разом з тим виявила найбільшу упертість в справі визнання й встановлення контакту з країною Рад—ПАСШ обмінятися з своєї ініціативи листами з СРСР про бажаність почати переговори, які закінчились встановленням нормальних дипломатичних зносин між обома країнами. Отже, до XVII з'їзду ВКП(б) приходять з новою перемогою в своїх міжнародніх зносинах.

Період між XVI й XVII з'їздами, як і попередні роки, пройшов під знаком рішучої боротьби радянської влади за мир, за мирну політику, не зважаючи на численні провокації імперіалістів усього світу, що всякими способами намагалися втягти нас у війну. Тепер застрілюють інтервенціоністських задумів проти СРСР виступають японські мілітаристи, імперіалістичні апетити яких ненажерливі, не зважаючи на загарбання та спустошення величезних територій Китаю. Та не в меншій мірі є спроби спровокувати нас на війну і від Англії, Німеччини і інших буржуазних країн. Гігантські успіхи нашого соціалістичного будівництва, що прикували до себе увагу трудящих усього світу і підкреслюють силу більшовицького ентузіазму і творчості, силу комунізму і разом з тим підкреслюють загнивання капіталізму,—викликають дедалі все більший неспокій у буржуазії всіх країн і, як наслідок цього, шалене готування до нової інтервенції, до нової війни проти СРСР.

От чому, борячись неухильно за мир, прагнучи мирного співжиття з усіма капіталістичними країнами, якнайктивніше виступаючи на всіх міжнародних конференціях проти воєн, проти озброєнь—за цілковите й безвідмовне роззброєння, за тверду й ширшу політику миру,—радянський уряд і партія мусили разом з тим дбати про відповідне зміцнення обороноспроможності нашої країни, країни будованого соціалізму. До XVII з'їзду пар-

тії СРСР прийшов і тут з великими досягненнями. Високий рівень нашої військової техніки зробив нашу славу Червону армію ще могутнішою, ще непереборнішою міццю країни Рад, ще більш непереможною.

«Партія повинна була якнайскорше покінчити з слабкістю країни в справі оборони. Умови моменту, зріст озброєнь в капіталістичних країнах, провал ідеї роззброєння, ненависть міжнародної буржуазії до СРСР,—все це штовхало партію на те, щоб форсувати справу посилення обороноспроможності країни, основи її незалежності» (Сталін). І партія домоглася цього на основі неухильного здійснення індустріалізації країни, на основі більшовицького проведення своєї генеральної лінії.

Без чорної металургії, без продукування засобів виробництва, без машинобудівництва, без боротьби за опанування техніки—ми не тільки б не домоглися тих величезних успіхів, тих колосальних перемог на всіх фронтах нашого соціалістичного будівництва, з якими ми прийшли оце до 16 роковин Жовтня, до XVII з'їзду ВКП(б), але й «не мали б тоді тих сучасних засобів оборони, без яких неможлива державна незалежність країни, без яких країна стає об'єктом воєнних операцій зовнішніх ворогів. Наше становище було б тоді більш менш аналогічне становищу сучасного Китаю, що не має своєї важкої промисловості, не має своєї воєнної промисловості і його тепер клють усі, кому тільки не лінки» (Сталін).

Партія з властивою їй далекозорістю, на чолі з тов. Сталіним одвернула можливість такого становища для нашої країни. Борячись за здійснення своєї лєнінської генеральної лінії, борячись за політику соціалістичної індустріалізації, партія забезпечила, поряд з загальними успіхами, таку обороноспроможність нашої країни на базі передової воєнної техніки, яка мусить стати грізною пересторогою для наших ворогів. Ми маємо потужну авіацію, мото-механізоване військо, що має в своєму складі новітні бойові машини, ми маємо таку низку найскладнішого знаряддя, пристосованого до воєнної оборони, яке не поступиться, а багато де в чому і переважить воєнну техніку передових капіталістичних країн. Але щонайголовніше—в особі Червоної армії на чолі з її сталевим вождем тов. **Ворошиловим**, ми маємо незламну силу пролетарської диктатури, вірного вартового завоювань Жовтня.

«Ні одної п'яді чужої землі не хочемо, але й своєї землі, ні одного вершка своєї землі не віддамо нікому» — так сказав тов. Сталін на XVI партз'їзді. Ці слова вождя нашої партії твердо підкреслюють мирну політику країни Рад, що не має будьяких агресивних намірів. Рішуча й вперта боротьба за мир довела всьому світові миролюбство радянської влади. Її позиція в цій справі лишається незмінна й надалі.

Однак, «якщо зараз ми вбачаємо свою головну задачу в викритті всяких авантюр, спрямованих на зрив миру, і в піклуванні про зміцнення Червоної армії та нашої оборони, при неухильному проведенні й надалі мирної політики і лінії на зміцнення нормальних взаємин з нашими сусідами, то в разі нападу на СРСР, ми будемо бачити нашу задачу тільки в одному—ця задача: цілковитий розгром противника і перемога нашої Червоної армії». (Молотов).

До XVII з'їзду ВКП(б) і XII з'їзду КП(б)У Радянська Україна приходить як «незломний форпост великого Радянського Союзу» (П. Постишев), як могутня індустріальна країна, країна великого соціалістичного сільського господарства. Цих величезних успіхів Радянська Україна домоглася на основі того, що вона є «нерозривна складова частина могутнього Радянського Союзу» (С. Косіор). На основі братерського союзу українських робітників і селян з російськими робітниками й селянами ліквідовано колишнє (до Жовтня) колоніальне становище України, перебудовано

всю економіку України, утворено потужну індустріальну базу для піднесення всього господарства, для успішного розвитку української культури, національної формою, соціалістичною змістом. Радянська Україна—перша вугільно-металургійна база Союзу. За роки диктатури пролетаріату, особливо за останні три роки утворено потужну індустрію, в якій найбільшими елементами є енергетика, металургія, машинобудівництво й хімія.

Гуртова продукція ценової промисловості України зросла порівняно в 1913 р. майже в 4 рази, а за роки першої п'ятирічки—в 2½ рази. Утворено міцну енергетичну базу. Дніпрогес—гордість нашої країни, гігант світу. Штерівка, Зуївка, Есхар, Донсода і т. д.—така мережа найбільших електростанцій величезної потужності, поставлених на службу соціалістичному будівництву України та Союзу.

Радикально розв'язано проблему електропостачання Донбасу—це величезна перемога партії. Успішне розв'язання проблеми електропостачання Донбасу забезпечило можливість розвивати швидкими темпами вугільну й металургійну промисловість Донбасу. Дніпрогес забезпечив можливість для розгортання потужного індустріального центру—Дніпровського промислового комбінату. На Україні утворено на цей час велетенське кільце електростанцій, введено в роботу великі лінії пересилання. За останні роки сильно виріс вугільний Донбас, що й надалі залишається «всесоюзною кочегаркою». Вугільну промисловість Донбасу глибоко реконструйовано. Механізація вугледобування, що в значних розмірах розвинулась в Донбасі, дала можливість перейти на досконаліші системи робіт—довгими лавами, збільшено швидкість проходження забою, збільшено використання зарубіжних машин. Значно розвинулось в Донбасі добування вугілля з нових і радикально реконструйованих старих шахт. Величезного розвитку набрало нове будівництво потужних шахт.

Донбас—об'єкт колоніальної політики царського часу і разом з тим огнище страшенної експлуатації робітничого класу—перетворився за роки революції на величезний центр металургії та вугільної промисловості, хімії й машинобудівництва, на центр соціалістичної індустрії і пролетарської культури.

Величезних успіхів досягнуто в галузі розвитку машинобудівництва. Десятки нових і реконструйованих заводів: Краматорський машинобудівельний завод, Харківський тракторний, Луганський паротягобудівний, Харківський турбінний і т. д.—живі об'єкти величності та грандіозності могутнього розгортання машинобудівництва України, живий доказ успішного більшовицького розв'язання проблеми індустріалізації, реалізації ленінської національної політики.

Такі в основному величезні, всесвітньо-історичного значення, зрушення, досягнуті за роки революції в галузі розвитку промисловості на Україні, в справі остаточної ліквідації колишнього колоніального стану України та, зв'язаної з цим станом, її культурної відсталості.

Потужний розвиток індустрії означав не тільки величезний кількісний зріст промислової продукції України, «він означав величезне якісне зрушення в характері і структурі цієї промисловості (механізація в галузі металургії й угледобутку, в будівельній справі, нова техніка машинобудування і т. д.). Він означав величезне зростання міст, створення нових промислових центрів, величезне розширення старих. Він означав втягування в промислове виробництво величезних мас робітників з українського села, посилення питомої ваги українців у складі пролетаріату і міського населення України» (з резолюції листопадового 1933 р. пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У).

Не менш великі успіхи радянської України і в царині соціалістичної реконструкції сільського господарства. Радянська Україна разом з усім Союзом на базі колективізації і ліквідації на її основі куркульства як

класу,—стала найбільшою країною соціалістичного рільництва. Знедолене українське селянство, що за дореволюційних часів жило під гнітом царя і поміщиків, на основі перемог Жовтня, в результаті колективізації вийшло на шлях заможного життя і соціалістичної культури, на шлях соціалізму.

Механізація сільського господарства, його технічна озброєність, зрісши в великих розмірах на базі індустріалізації, виразно позначилась і на Україні. 50.000 тракторів, декілька тисяч комбайнів, десятки тисяч найскладніших молотарок і інших сільсько-господарських машин та знаряддя—така технічна міць сільського господарства України, поставлена на службу соціалістичній реконструкції села. Утворені партією політвідділи при МТС та радгоспах є потужні важелі у боротьбі за великі задачі, що стоять перед колгоспним селом, забезпечуючи справжнє більшовицьке керівництво ентузіазмом колгоспних мас, керівництво дальшим зміцненням колгоспного ладу.

До з'їздів партії Україна приходить з величезними успіхами в справі ліквідації прориву 1931-32 років в сільському господарстві. Перемоги, що її здобули партія й колгоспні маси України, є історична перемога. «Україна вийшла з прориву 1931—1932 року, подолала відставання свого сільського господарства і утворила міцний фундамент для перетворення всіх колгоспів на більшовицькі, всіх колгоспників на заможних». (З рез. об'єднаного пленуму ЦК й ЦКК КП(б)У).

Історичне рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 р., що дало сувору оцінку роботі української парторганізації минулих років у галузі сільського господарства, матеріальна допомога—машинами, харчами, насінням, що її дали ЦК ВКП(б) і Союзний Уряд Україні, зміцнення ЦК КП(б)У і місцевих парторганізацій випробуваними більшовиками-керівниками, бойова мобілізація партійної організації України в 1933 р. для ліквідації прориву в сільському господарстві, розгром української націоналістичної контрреволюції—забезпечили успіхи 1933 року.

«Успіхи КП(б)У в сільському господарстві невіддільні від її боротьби за здійснення ленінської національної політики на Україні. Саме ті помилки та хиби, що їх допустилася КП(б)У в здійсненні національної політики партії, і були одною з головних причин прориву 1931—1932 років у сільському господарстві України. Нема сумніву в тім, що, не ліквідувавши помилок у здійсненні національної політики партії, не розгромивши націоналістичні елементи, що засіли на різних ділянках соціалістичного будівництва на Україні, неможливо було б ліквідувати відставання її сільського господарства»¹⁾ (Постишев П. П.).

Розгром націоналістичної контрреволюції, як уже вище підкреслено, був одною з передумов досягнення успіхів в справі ліквідації прориву в сільському господарстві. Цей розгром розчистив шлях від усякої контрреволюційної націоналістичної наволочі, від буржуазно-куркульських елементів, що ховалися по наших підприємствах, установах, радгоспах, МТС, колгоспах, і тихою сапою робили своє підле, мерзенне шкідницьке діло, спрямоване на те, щоб підірвати колгоспний лад. Він розчистив шлях від усяких шпигунів—агентів імперіалістичних інтервентів і чужоземних контррозвідок, від усіх отих Шумських, Баданів, Ерстенюків, Озерських, Максимовичів, Скарбеків, Річицьких, що пролізли в партію, пробуваючи розкласти її зсередини методами обману, дворушництва та маскування.

Не вперше українським робітникам і селянам доводиться громити українську контрреволюцію, що прикривається націоналістичним прапором, щоб затьмарити свідомість українського пролетаріату й селянства шовіністичними лозунгами про «національне визволення», про «єдність україн-

*) З промови на листопадовому пленумі ЦК і ЦКК КП(б)У.

ської нації», а на ділі прагне накинати на робітничо-селянські маси України кайдани рабства,гноблення, експлуатації і зберегти панування національної буржуазії та поміщиків. Петлюрівщина на чолі з Петлюрою, цим погромником і катом українських робітників і селян, що розпродавав гуртом і в роздріб поля, фабрики й заводи України чужоземному капіталові і намагався віддати Україну й українські трудящі маси на нове колоніальне поневолення, віддати на поталу німецькому й польському імперіалізму, СВУ (Спілка визволення України), на чолі якої стояли Єфремов, Чеховський і Ніковський—петлюрівські недобитки, антипартійна група Шумського, цього ідеолога українського фашизму, агента імперіалістичних і інтревенціоністських штабів, українська націоналістична контрреволюція останніх років, що активізувала свою шкідницьку діяльність в роки переводу сільського господарства на соціалістичні рейки та ліквідації останньої підпори капіталістичної експлуатації в нашій країні—куркульства, нарешті, націоналістичний ухил в КП(б)У, на чолі якого стояв М. Скрипник,—все це кільця одного ланцюгу, одного шляху, спрямованого на те, щоб відірвати Радянську Україну від Союзу Рад, обернути Україну на колонію польського фашизму, або германського імперіалізму.

Саме тоді, коли партія перейшла до політики суцільної колективізації і ліквідації куркульства як класу, коли партія вступила в етап викорчовування останніх рештків капіталізму, вона зустріла звірячий опір буржуазно-націоналістичних елементів, що розвинули максимальну активність, щоб зірвати, паралізувати цю успішно розв'язану задачу. Саме тоді, коли з окупацією Манчжурії та Північного Китаю, з приходом в Німеччині Гітлера до влади, з поглибленням світової економічної кризи і т. д. інтревенціоністські штаби стали все пильніше зосереджувати свою увагу на СРСР, зокрема й особливо поставивши перед собою завдання відірвати Радянську Україну від Радянського Союзу, саме тоді українські буржуазно-націоналістичні контрреволюційні й шкідницькі організації стали щільніше змикатися з цими штабами, активізувати свою підривну роботу, взявши курс на інтервенцію, як основну задачу своєї контрреволюційної роботи.

«Блок з імперіалістичних інтервентів, української білоеміграції і внутрішньої української націоналістичної контрреволюції—от ті сили, що єдиним фронтом виступили в період суцільної колективізації та ліквідації куркульства як класу для того, щоб зірвати соціалістичну перебудову сільського господарства України, врятувати свою класову базу—куркульство, відірвати Україну від Радянського Союзу»¹⁾ (Постишев П. П.).

Націоналістичний ухил Скрипника був українським контрреволюціонером як раз на-руку. Користаючись з авторитету Скрипника, націоналістичні елементи стали обволікати Скрипника і, ховаючись за його спиною, робили своє шкідницьке діло, маючи при цьому пряму підтримку від націонал-ухильницьких елементів всередині КП(б)У, що зімкнулися з ними в своїй шкідницькій роботі проти партії. Під проводом ЦК ВКП(б) і тов. Сталіна, разючим ударом партія розгромила в 1933 р. націоналістичну контрреволюцію на Україні, що намагалася заплутати в свої сіті українських трудящих, намагалася посіяти ворожнечу між ними і трудящими інших національностей Радянського Союзу, готувала інтервенцію з тим, щоб відірвати Україну від Радянського Союзу, відновити владу капіталу, підкорити Україну чужоземним капіталістам і поміщикам. Партія викрила й розгромила буржуазно-націоналістичний Скрипників ухил, що сприяв інтревенціоністській агентурі в особі української контрреволюції, полегшував її шкідницьку роботу.

Рішуча й нещадна боротьба далі на два фронти—з великодержавним

¹⁾ З тієї ж промови.

російським шовінізмом, що являє собою як і раніш головну небезпеку в масштабі всього Радянського Союзу й усієї ВКП(б), і українським націоналізмом, що являє собою на цей час головну небезпеку на Україні,—така бойова задача української партійної організації.

Більше пильності, дужче вогонь по українському націоналізму та націонал-ухильниках, дужче удари по гнилому лібералізму та примиренству до викривлень національної політики партії, ширше фронт критики й самокритики—от бойові лозунги, що випливають з рішень листопадового (1933 р.) пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У. Здійснення цих рішень—обов'язок кожного комуніста, всієї партійної організації на Україні.

Ведучи рішучу боротьбу проти місцевого українського націоналізму, як головної небезпеки на Україні, партія поряд з цим повинна «продовжувати найнещаднішу боротьбу проти великодержавного російського шовінізму, що на ділі являє собою спільника і в значній мірі поживне джерело для українського націоналізму» (з резолюції об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК).

Партія ніколи не дозволить викривляти, перекручувати більшовицьку українізацію, робити перегини на догоду українському націоналізмові, але партія разом з тим ніколи не дозволить, прикриваючись боротьбою проти перегинів в справі українізації, боротися проти самої українізації, що являє собою невідмінний елемент у здійсненні ленінської національної політики.

Шкідникам на культурному фронті не вдалося зірвати роботу партії й радянської влади в царині національно-культурного будівництва на Україні. До XII з'їзду КП(б)У Україна приходить з великими перемогами на фронті національно-культурного будівництва. Жовтнева революція забезпечила буйний розквіт національно-культурного розвитку Радянської України. Школа, література, мистецтво, преса і т. д. дістали успішний і всебічний розвиток на шляху піднесення української радянської культури—національної формою і соціалістичної змістом.

Величезна мережа шкіл, ВИШ'ів, бібліотек, театрів, кіно, будинків колгоспника, видавництв з розгорнутою книжковою продукцією, багата радіомережа і інші засоби й знаряддя культури на Україні, що вирости за роки пролетарської диктатури,—найкращі провідники ленінської національної політики, провідники пролетарської культури.

В інститутах, технікумах і робітфаках на Україні вчиться 350 тис. чоловіка, а по вищих учбових закладах 112 тис. чоловіка—проти загалом беручи, 75 тис. чоловіка, що вчилися на Україні за дореволюційного часу. Крім того, якщо до революції вчення було доступне тільки дітям дворян, поміщиків, капіталістів, то зараз наукою охоплені діти робітників і селян. «Радянська влада широко відкрила шлях до середньої й вищої освіти, до культури робітникам і селянам України, дала їм необмежені можливості вчитися»¹⁾. (Косіор).

З 112 тис. чоловіка, що вчать по ВИШ'ах України, 85 тис.—це діти робітників і селян, та й самі робітники й селяни, що підковують свої знання, борються за культуру, за освіту.

Питома вага українців по школах і ВИШ'ах вельми зросла проти попередніх років. В 1924 р. вона дорівнювала по ВИШ'ах 30%, а в 1933 р. становить вже більше половини (55%) усього складу учнів. Теж саме і в технікумах (68%), в робітфаках (60%) і т. д.

Успіхи досягнуті КП(б)У до XII з'їзду КП(б)У і XVII з'їзду ВКП(б) на всіх ділянках соціалістичного будівництва величезні.

«Дальше проведення генеральної лінії партії, більшовицька індустріалізація й колективізація, зміцнення партійного проводу в будівництві української і радянської культури й державності забезпечує дальше успіш-

¹⁾ З доповіді на листопад. (1933 р.) об'єдн. пленумі ЦК і ЦКК КП(б)У.

же проведення більшовицької українізації, остаточний розгром націоналістичної контрреволюції, дальше згуртування трудящих усіх національностей Радянської України для здійснення завдань соціалістичного будівництва, для дальшого зміцнення Радянської України, як невіддільної складової частини Радянського Союзу і перетворення її на зразкову Радянську республіку робітників і селян» (з резолюції об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У).

**
*

В той час, як наша країна Рад, країна пролетаріату, що переміг, з року на рік зростає небувалими в світовій історії темпами, капіталістичний світ і далі безнадійно помирає в лещатах найлютішої кризи, що охопила всі галузі капіталістичної економіки і кинула десятки мільйонів робітників і трудящих у безодню безробіття, голоду, злиднів і розору.

Загальне число безробітних в країнах капіталу на сьогодні досягає величезної цифри в 45 млн., а з сім'ями воно набирає зовсім жахливих розмірів—понад 150 млн. чол. За три роки кризи,—від 1930 по 1933 р.,—світове безробіття зросло більш, ніж утворює.

Разом з тим більшають світові товарні запаси. І далі по-варварському нищуться «зайві» запаси продуктів. Топіння паровозів і паровиків пшеницею, викидання десятків тисяч тонн кави за борт у море і інші нечувані в історії факти нищення продуктів харчування—заради того, щоб вдержати ціни на високому рівні, знайти «вихід» із кризи,—все це робиться дедалі все з більшою люттю й безпощадністю. Поряд з цим десятки тисяч трудящих, втративши перспективу життя, кінчають на ґрунті голоду самогубством цілими сім'ями. За один 1932 рік у Німеччині покінчило самогубством 20 тис. чол., у ПАСШ—23 тис. і т. д.

Полум'ям пожеж, в нищівному вогні яких хижачками—капіталістами свідомо вигублюються продукти надвиробництва, поневільне позбавлення себе життя десятками тисяч робітників, що терплять холод й голод,—така мерзенна картина капіталістичної дійсності.

Голод, однак, доля не самих безробітних, але й тих, що деякий час ще стоять біля верстатів на правах півбезробітних, дебо працюють не цілий тиждень.

Життєвий рівень робітників у капіталістичних країнах круто спадає в наслідок безнастанного наступу на зарплату, в наслідок систематичного грабування робітників і трудящих мас за активною участю соціал-фашистів і реформістських профспілок.

Побутове становище робітників у капіталістичних країнах буквально катастрофічне. Тяжкі житлові умови, відсутність медичної допомоги, одяжі, взуття, палива,—такі ті обставини, серед яких животіють найбільш забезпечені робітники в капіталістичному світі.

Капіталістична промисловість відкинута на багато десятків років назад. День криз день руйнують, нищуться не тільки продукти виробництва, але й апарати виробництва. Гаснуть, руйнуються домни. Навіть недійові домни стали важким, непосильним гягарем для загниваючого капіталізму. За роки кризи в Німеччині знесено до 30 доменних печей, у ПАСШ—до 60, в Англії—до 60 і т. д. В той же час в СРСР за роки кризи з 1928 року по 1933 рік задано 40 нових домен, а число усіх дійових доменних печей зараз становить 108. СРСР тепер стоїть на першому місці в світі щодо числа дійових доменних печей.

Робітничий клас СРСР опановує нову техніку. Заклик тов. Сталіна: «більшовики повинні опанувати техніку»—увійшов у плоть і кров робітничої маси. Під проводом ленінської партії на чолі з тов. Сталіним, ми змоглися величезних успіхів у піднесенні рівня нашої техніки на значну ви-

сочинь. Польот у стратосферу на стратостаті власного виробу, Каракумський пробіг—яскраві потвердження цього факту. Технічна думка величезної армії радянських винахідників невтомно б'ється за нові досягнення, за нові успіхи. Винахідники перебувають під особливим піклуванням партії й уряду. Соціалізму потрібна висока техніка і ми боремося за неї.

Техніка в умовах капіталізму, в умовах кризи, навпаки, стає її ворогом, її бичем. Вона стає важким тягарем для загниваючого капіталізму. Лозунги «назад до лопати», «назад до кайла» завойовують у капіталістичних країнах дедалі все більше визнання.

Капіталістичний світ бореться за поворот до лопати, країна будованого соціалізму б'ється за максимальну механізацію праці, за високу техніку,—такий контраст двох світів, двох систем. «У них, у капіталістів, розгубленість і перспектива дальшого погіршення становища. У нас, в СРСР, віра в свої сили і перспективи дальшого поліпшення становища» (Сталін).

Роки кризи позначилися сильним підупадом народного прибутку капіталістичних країн. У ПАСШ народний прибуток від 89,5 млрд. доларів в 1929 р. знизився до 42,1 млрд. доларів в 1932 р., цебто на 50%, у Німеччині—від 76 млрд. марок в 1929 р., до 40,1 млрд. марок в 1932 р. В обох цих країнах втрати за три роки кризи становлять близько 500 млрд. марок народного прибутку. Втрати тільки в ПАСШ за роки 1929—1931 буржуазні економісти оцінюють в 150—180 млрд. доларів.

Не важко зрозуміти, що ці величезні втрати падають виключно на плечі робітників, бідняцько-середняцьких верств селянства і трудящих. Тільки за перші три роки кризи, через зниження зарплати та величезне безробіття, робітники й трудящі Німеччини втратили 38,3 млрд. марок. При цьому втрати ці в своїй динаміці зростають з року на рік в геометричній прогресії.

В Італії земельні податки підскочили вгору так, що вони не тільки забирають у трудового селянства увесь його незначний прибуток з господарства, але в значній мірі й перевищують його. В Німеччині зубожіння селянства досягло свого апогею. Розпродаж дрібних селянських господарств «з молотка» жахливо зростає з року на рік. В 1932 р. проти 1931 р. примусовий продаж селянських господарств зріс на 38,2%. Аналогічна картина спостерігається по всіх капіталістичних країнах Заходу й Сходу. В Японії прибутки трудового селянства за час з 1929 і по 1932 р. зменшилися майже на 70%, і т. д.

Падіння промислової продукції в капіталістичних країнах за роки кризи розвивається катастрофічними темпами. По основних видах продукції: чавуну, вугіллю і сталі передові капіталістичні країни відкинуті в такій мірі назад, що відсталість їх обчислюється десятками років. Приміром, в рівні ватоплення чавуну Англія відстала на 76 років, Німеччина на 45, ПАСШ на 42 роки і т. д., у видобутку вугілля: ПАСШ на 31 рік, Англія—на 29 років, Німеччина—на 34 роки і т. д. У виробництві сталі всі ці країни дають аналогічні темпи відставання. Світова промислова продукція (без СРСР) у першому кварталі 1933 р. зменшилася проти 1928 р. на 34%. Такі темпи загивання капіталізму.

Не краще стоїть справа з світовим експортом. За роки кризи вивіз різко зменшився по всіх країнах капіталу. Таке становище в світовій торгівлі загострює суперечності капіталізму й імперіалізму. Боротьба за ринки стає все лютіша, наближаючи капіталістичні країни до нової бійні, нової війни, до нового переділу світу. Звідси гарячкове змагання всіх країн капіталізму між собою в справі озброєння та переозброєння. Усі ці «розбійні» конференції, що їх скликають ніби для зміцнення миру та «роззброєння», сходять до одного—до обману трудящих мас гучними фразами про пацифізм, а на ділі це ніщо інше, як місце, де окремі держави доходять між собою згоди про ті чи інші імперіалістичні комбінації чи угру-

пування в наступній війні, про ті чи інші імтервенціоністські плани проти СРСР. Заводи, що виготовляють військовий рихтунок, працюють винятково інтенсивно.

У боротьбі за світові ринки, як передвісник війни, йде шалена економічна війна, митна війна. Усі капіталістичні країни збільшують свої митні бар'єри, намагаючись зробити їх неприступними твердинями для інших країн. Разом з тим демпінг, в різних видах і формах, набирає найбільшого поширення. Останнім словом у цій царині є валютний демпінг—знецінення валюти в ряді країн.

Капіталісти в свій час намагалися брехливо обвинуватити СРСР в демпінгові. Це робилося для того, щоб під прикриттям димової завіси приховати свої власні злочинні дії. Та немає нічого тайного, що не стало б явним. Лондонська світова економічна конференція досить яскраво показала, що демпінг,—улюблений метод боротьби за світові ринки,—в більшій чи меншій мірі застосовується виключно і при тому майже по всіх країнах загниваючого капіталізму. Тільки на основі нелюдської експлуатації праці, на основі злидненої оплати праці, утворюється ґрунт для демпінгу. А це, як відомо, можливе тільки в країнах капіталу, де хижацька експлуатація та грабування пролетаріату є елементи, властиві природі капіталізму.

Наклепницьке обвинувачення країни Рад в застосуванні примусової праці так само мало бути прикриттям для того грандіозного поширення прямої примусової праці в різних формах, що спостерігається в буржуазних країнах. Зараз по більшості капіталістичних країн цілком одверто або в трохи завуальованім вигляді організовано табори примусової праці, що їх широко використовують для воєнних робіт. Такі табори є у ПАСШ, Німеччині, Франції, Англії, Польщі, Болгарії і т. д. Примусовою працею охоплені передусім безробітні, що тільки таким шляхом дістають тепер свою мізерну допомогу. Трести й концерни, що виконують військові замовлення, черпають робочу силу здебільшого з цих таборів примусових робіт, отже, мають можливість користуватися таким чином дешевою робочою силою. Під гаслом допомоги молодим безробітним у табори примусової праці вербують переважно молодь. Зветься ця форма примусової праці «трудова повинність» молоді. В таборах заведено суворий, майже військовий режим, провадиться військове навчання. Буржуазія намагається дістати таким способом не тільки матеріальну вигоду, але й виховати робітничу молодь у фашистському дусі, підготувати великі резерви гарматного м'яса для нової імперіалістичної війни, для війни з СРСР.

Тяжка обстановка кризи, зубожіння мільйонів робітників і трудящих до краю загострили класові суперечності в країнах агонізуючого капіталізму. Революційне піднесення зростає швидкими, форсованими темпами. За останні роки число страйків в найбільших країнах набагато зросло.

Капіталістичний світ перебуває на етапі переходу до нового туру пролетарських революцій та імперіалістичних війн. Період відносної стабілізації капіталізму скінчився. Капіталізм шукає виходу з кризи на контрреволюційному шляху—на шляху інтервенції проти СРСР, нових імперіалістичних війн, на шляху наступу на пролетаріат, розгрому всіх його позицій. Комінтерн очолює контратаку світового пролетаріату, готує пролетаріат до нових перемог на фронтах соціальної революції. Секції Комуністичного Інтернаціоналу по всіх країнах ведуть активну боротьбу з фашизмом і соціал-фашизмом. Навіть у Німеччині, де розгул фашизму зараз супроводиться винятково звірячими формами терору, де слово «комуніст» доводить до неймовірної люті буржуазію й фашистських диктаторів, героїчна боротьба компартії безпримірна. Лейпцігський процес показав виняткову мужність борців комунізму в особі т.т. Дімітрова, Торглера, Танева й Попова. Він показав, що й перед лицем смерті комуністи готові без

страху боротися за прапор Комінтерну, за перемогу світової пролетарської революції.

Імперіалісти готуються до війни і передусім до війни проти СРСР, як твердині світової революції. Пролетаріат готується до збройної боротьби з буржуазією і до всемірної оборони своєї соціалістичної батьківщини—країни Рад.

Яскравим сонцем, яскравими вогнями перемоги відбивається на земній кулі дітище Жовтневої Революції—СРСР, країна пролетарської диктатури, «яка самим фактом свого існування демонструє гнилість капіталізму, розхиляє його основи» (Сталін). На чорному тлі капіталістичного світу, капіталістичної дійсності ще рельєфніше виступають велетенські перемоги, з якими ми зустрічаємо XVII з'їзд партії.

**

Такий перейдений шлях. Такі гігантські успіхи. Така грандіозна боротьба, що її проробила наша партія.

Тільки на основі генеральної лінії партії, тільки на основі найзапеклішої й непримиренної боротьби проти контрреволюційного троцькізму, правого й «лівого» опортунізму, проти всяких ухильників та примиренців, проти великодержавного російського шовінізму й місцевого націоналізму, непримиренної боротьби за чистоту марксизму-ленінізму в теорії й на практиці, боротьби за єдину монолітну партію,—стали можливі досягнуті перемоги в царині народного господарства і культурного будівництва.

Вступаючи в 17 рік Жовтня з міцним фундаментом, твердою технічно-економічною базою, з соціалістичним сільським господарством, під прапором Леніна й Сталіна, під випробуваним проводом ленінського ЦК, ми підемо шляхом розгортання дальшої більшовицької боротьби до нових перемог, за справу соціалізму, за здійснення величезних завдань, поставлених другою п'ятирічкою, п'ятирічкою побудування безкласового соціалістичного суспільства, за перемогу світової соціалістичної революції.

Хай живе XVII з'їзд ВКП(б) та XII з'їзд КП(б)У!

Хай живе Ленінський ЦК, на чолі з нашим улюбленим вождем світового пролетаріату, Комінтерну і ВКП(б) тов. Сталіним!

Хай живе перемога другої більшовицької п'ятирічки!

Хай живе перемога світової пролетарської революції!